

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

Видане ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“

Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. П. пош. Конт. почт. шль. 143.322 Адрес для телеграм: „Діло“ Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Реклама на звантється.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в квітні 4.20 зл. ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і кот. Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50 зл., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 к. к. Руму- нії 150 лей, Болгарії 7.50 зл., Австрії 7.50 зл. Запис власні 1 год.</p>	<p>В справі оголо- шень заручатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.</p>
---	--	---

Загроза миру.

Коли Союзні держави нахинули мировий договір розторжений Німеччині, можна було сподіватися, що перемінені ними карта Європи стане першим нарисом майбутнього справедливого миру, за який мільйони пролило свою кров і мільйони заплатили дорогою ціною матеріальних утрат. Та сталося інакше. Європейська карта давно вже не була такою замаяженою кров'ю нових поневолених народів як нині.

У цьому не було нічого дивного, якби творці цього нового ладу заявляли менш-більше у дусі зуюючої Німеччини в перших роках війни: — знаємо, що наш запланований переможець мусить жити коштом слабшого. Нинішні невпинні міркування про основи вічно-тривкого миру з боку тих, що творили його всевладно у Версалі, прориваються скрегітливим дисонансом. Там вічно чути про необхідну добру волю у творенні братерського співжиття держав, а одночасно не видно ніяких заходів, щоб зладити конфлікти, які від першої хвилини витворили стан притисної, гострої ворожнечі між головними державами, великими народами і їх гнобителями.

На цей ненормальний стан звернув увагу, не першу живу увагу Ллойд Джордж, указуючи на те, що стриманість Зелених Держав супроти європейських мирових проєктів є наслідком розумного переосвідчення, що не можна пхати свої пальці між колеса небезпечної машини, яка прогинула стільки незвинних жертв і може прогинути ще більше. Становище Франції супроти Німеччини є, на гаду Ллойда Джорджа, фанатичним засліпленням, яке в результаті приведе до рвання Версальського міра був одним з найважливіших, які переможці нахинули переможеним. Продовження французької окупації є лише облудною грою, боцм-то воно згоджується з клявцями Версальського договору порушеного Німеччиною. Німеччина є вповні обезброшеною. Арсенали Кроупа і інші перетворені виключно на фабрики мирного промислу. Міжнародна військова комісія не в силі була дати до цього часу ніякого вдовольного доказу на буцм-то заховані величезні припаси зброї та амуниції.

Французькі дипломати, каже Ллойд Джордж, кидають Німеччину в російські обійми. „Коли Росія виллужає зі своєї пропасниці і випростує свої мязи, тоді вона оглядеться за своїми втраченими провінціями і горе нації, яка відмовиться їх віддати. Зачуваю, що мілітарній партії в Москві аж слінка йде, щоб зробити воєнний похід. Вона гордиться зреорганізованою армією і чваниться, що єдина в Європі має жовнірів, які добровільно та охоче хочуть воювати. Все, що їм треба, це підмога в людях, досвідчених у мистецтві зброєння та організації.“

А що найбільшою журбою Європи є нині загроза миру, то ясно, чому Англія зі своїми домініями і Зеленими Держави глядять на неї зажурилі, спочуваючи та подекуди безраді.

Німецько-румунський конфлікт.

У відділі „По широкому світі“ згадували ми коротенько про те, що між Румунією і Німеччиною може дійти до затяжної торговельної війни. Причиною того конфлікту є справа винагороди, якої домагається Румунія від Німеччини за випущені в часі війни і німецької окупації Румунії банкноти на суму півтора мільйона лей. Ці банкноти були випущені перш за все в інтересах забезпечення німецької армії харчами. У версальському договорі немає ніяких вказівок на те, щоб Німеччина покрила запланований таким чином Румунії втрати. Однак ще в 1921 р. Німеччина почала з Румунією переговори в цій справі та запропонувала від себе добровільне покриття втрат у розмірах, на які Румунія не хотіла погодитися. Румунський міністр Братіану каже, що Німеччина пропонувала 100 мільйонів нім. марок у золоті. Штраземан заявив знова на засіданні бюджетної комісії німецького парламенту, що Німеччина погоджувалася тільки на 50 мільйонів. З огляду на те, що Румунія вимагала аж 350 мільйонів, то переговори не дали ніяких позитивних наслідків.

Рурська історія та її наслідки були теж причиною зривання тодішніх переговорів. Кілька місяців тому Братіану поушица знов цю справу. Німеччина заявила, що Румунія не має тепер ніякого права домагатися відшкодування, бо воно не ввійшло до плану Доза, а

згідно з міжнародною постановою Німеччина зобов'язана виконувати тільки намічені тим планом зобов'язання.

Румуні передбачували таке становище Німеччини і тому поставили на льондонській конференції, де розглядався план Доза, домагання, щоб до плану включити і їхні претенсії, однак комісія не звернула на ці домагання належної уваги. Домагаючись задоволення своїх претенсій Румунія покликується тепер на те, що Німеччина в 1921 р. сама признала правильними румунські вимоги. Якщо Німеччина не піде мирним шляхом Румунії на зустріч, то ця остання загрожує їй репресіями в формі виїмкових митних оплат на німецькі товари, 25 процентного оподаткування всіх німецьких виробів і т. н. Секвестр усього німецького майна Румунія вже перевела у себе. Тим счасом відповіла їй і Німеччина в себе.

Митна війна між цими державами може принести велику шкоду обоим сторонам тому, що німецький промисл, особливо машиновий і електротехнічний дуже заінтересований у безпосередніх та безперешкодних зносинах із Румунією, а Румунія зі свого боку поносить великі втрати у збуті своєї нафти, що йде на німецький ринок пересічно в скількисот 40.000 тон на рік. Втрата німецького ринку для Румунії через те незвичайно болюча.

Конкордат.

Дословний текст польсько-ватиканської угоди.

(Докінчення.)

Арт. XVI. Всі польські правні особи, церковні і монаші — згідно з приписами загальною обов'язуючого права — мають абитувати, відступати, посідати і адмініструвати, згідно з канонічним правом, добрами рухливими і нерухливими, а також право ставити перед всякими державними інстанціями й властями для оборони своїх цивільних прав. Правні особи церковні і монаші (чернечі) приймаються польськими, якщо ціля, для яких вони поставили, торкаються справ церковних або монашеских Польщі і якщо особи, уповноважені до представництва і управління добрами, постійно перебувають на землях польської республіки. Правні особи церковні і монаші, що не відповідають позисним умовам, будуть користуватися цивільними правами, призначеними республікою чужинця.

Арт. XVII. Правні особи церковні і монаші мають право засновувати, посідати і управляти — згідно з канонічним та за-

гальним державним правом — цвинтарями, призначеними до хоронення католиків.

Арт. XVIII. Духовні і світські обряди, що наводяться поза своїм дієзаступом, згідно з приписами канонічного права — будуть підлягати місцевим оординаціям.

Арт. XIX. Польська республіка забезпечує компетентним властям право надавати, згідно з приписами канонічного права, церковні уряди, функції і бенедикції. При наданні парафіяльних бенедикцій будуть припорядковані отці основи:

На землях польської республіки не можуть одержувати парафіяльних бенедикцій — хіба після одержання дозволу від польського уряду: 1) Натуралізовані чужинці та особи, що не відбули теологічних студій в теологічних установах в Польщі або в понтифікальних; 2) Особи, яких діяльність є суперечна з безпечною державою.

Перед дозвершенням номінації на ті бе-

нефції, згідно з планом досягне в домостей від компетентного міністра республіки, щоб вписатися, що ніхто з причин (розводів), передбачених як місце точками 1) і 2), не стоїть тому на перешкоді. На випадок, колиб згаданий міністр на протязі 30 днів не представив таких закладів проти осіб, яких номінація є намірена, переконувати владу до звершує номінації.

Арт. XX. На випадок, колиб власті республіки мали піднести заходи проти даного духовного щодо його діяльності — як супротивної з безпечною державою, компетентний міністр представить згадані заходи оординації, якщо з згоди з тамтешнім міністром на протязі трьох місяців вирішить відповісти справу (розв'язати відносно зазначення). На випадок опозиції між оординацією і міністром Ап. столиці доручить розв'язку справи двома духовними, нею вибраними, які з згоди з двома десятилітими президента польської республіки доведуть до остаточного вирішення (розв'язку) постановлення оординації.

Арт. XXI. Право патронату, як державного, так і приватного осіб, лишається в силі аж до нової угоди. Представленням (гідності) духовного на місце (ваканції) становить, буде довершувати патроном на протязі 30-ти днів — згідно зі списком тих прізвищ, представлених оординацією. Коли на протязі 30-ти днів не довершено представлення, то обсяга дотичної бенедикції стається вільною. У випадках, якщо йде про парафіальну (парафіальською) бенедикцію, оординарій повинен повершити номінації — згідно з арт. XIX — засягти думки компетентного міністра.

Арт. XXII. На випадок, колиб духовні або монахи були об'явлені перед світськими судами за злочини, передбачені кримінальними республіки, згадані суди негайно повідомлять компетентного оординарія про кожну свою подію справу, і згідно з даною разі передають йому акт обвинувачення та судовий прихисл з його мотивами. Оординарій чи його делегат, після роз'яснення справи в суді, будуть мати право позачаюватися з дотичними актами. На випадок осуду обвинуваченого згаданих вище осіб, цивільні власті зважуватимуть уважливості (засновувати буде уважливості), належну їм станові і єрархічному ступеню.

Духовні і монахи підлягатимуть арештові та відбавитимуть визначені кари в приміщеннях, окремих від приміщень для світських осіб, як що їх не позбавлено церковної гідності компетентним оординарієм. На випадок судового засуду на екзиль, відбавитимуть вони ті кари а монастирі або іншому чернечому будинку, в приміщеннях, призначених на ту ціль.

Арт. XXIII. Ніхто зміня в мисті, уживає в дієзаступі латинського обряду до проповіді, додаткових богослужень і інших викладів, як викладів світських нау, в семінаріях, не буде довершувати, якщо за спеціальним уповноваженням конференції єпископів латинського обряду.

Арт. XXIV. 1) Польська республіка признає право правних осіб, церковних і монашеских до всіх дідер рухливих і нерухомих, капіталів, доходів та інших правних титулів, які посідають ті правні особи на землях польської держави.

2) Польська республіка дозволяє, щоб лише згадані правні властості — на випадок, колиб не були ще записані в тілотечних книгах на імя посідаючих їх правних осіб (єпископів, кантул, конгрегацій, монашеских чина семінарій, парохіальних

12. січня п. р. при нагоді вручування Міністерству рільництва меморіалу. Отже негайно по поверненні делегації Товариство через окремих до цієї цілі визначених відпоручників Головної Ради пропонує всім трьом східно-галицьким Воевідствам домагання, допущення „Сільського Господаря“ і кооперативних українських організацій до участі в акції доставки насіння ярих ібіж для рільників, oferуючи в тім капіталь свою зовсім безінтересову доміж, подібно, як зовсім безінтересово спадідало Товариство при минулорічній осінній акції допомоги. Заразом пропонує Товариство через своїх відпоручників способи доцільного і успішного переведення наміченої державної засівової допомоги в хосен українського рільничого населення і окремих комунікатом з 16. січня п. р. відзала Головна Рада філії Товариства і весь загаль українського рільничого населення до співучасті в акції засівовій на місцях.

Домагання, пропущені через відпоручників Товариства поодиноким воевідствам, торкалися головних основ доцільного переведення наміченої засівової акції і обнижали:

1) Щоби до спадідання допустити в склад воевідських повітових і громадських комітетів засівових делегатів „Сільського Господаря“ процентово до числа українського населення даної території;

2) Щоби технічну частку акції передано „Центросоюзіві“, Союзові кооперативних Союзів у Львові і об'єднаних у ньому повітових Союзів Кооператива, а саме: „Центросоюзіві“ як торговельному синдикатові „Сільського Господаря“ відносно закупів поза Галичину, а його союзним кооперативам відносно закупів в їх районах;

3) Щоби розвід, забезпечення і стегання уділених кредитів передати кооперативам;

4) Щоби воевідства з одержаних квот виплатили негайно до рук „Центросоюзу“ або відносно повітового Союзу Кооператива, чи пак повітовим кооперативам, де нема повітового Союзу, відповідні зачети на закупно насіння, тому, що ціни збіжа з кожним днем невідчайні зростають і вкінці;

5) Щоби осередком закупів збіжа був Львів, де є осідок біржі і осідок торговельного синдикату „Сільського Господаря“.

Стоячи на платформі вищеза-

значення між двох капітанів, що керма виступила зі свого корита. Показ капітан як міг, направив і якийсь удался йому привертнути керму до давнього стану. У хвилині, коли лодку випустимо з рук, катастрофа неминуха.

Все пішло на свої місця, капітан до своєї кої. При кермі лишився другий керманець. Ми втрапили надію. Вода вдиралася вперго до середини шораз більше. Стогону і гудиння ми вже й не чули і забудули і чекали кінця. Кожний занятий своїми гадками. Кожний гадував те, що мав там на душі найдорожшого, щоби в тим болю у гадці попрохатися, який акриють його хвилі. Лежу я в своїй кої; серце почало мені перший раз у житті битись. Все, все, що я досі пережив, передумав, відчував, все це тепер стало лише одним моментом, без ваги, без значіння і стане незабаром жертвою моря. Скільки заманів у житті, терпіння, болю, агадань — та все це видалося мені як якийсь сон в тактого світа, в правдива дійсність ось тут: маєстатична стихія, безмежна небо над мною, під якою безодня. Десять там далеко, далеко на тамтій світі є люде, вони живуть так само, як я досі жив в життєвими дрібничками, але що мені до них? Чи я їх ще побачу?

(Продовження буде.)

Ціни значно знижені. РЕСТАВРАЦІЯ

Меню зол. 1'86

Спеціальні
апартаменти
на весілля
і баннети.

„ВІСТОЛЬ“

Львів, Леґіонів 21.

КОНЦЕРТ
оркестри
сальонової
від 8. вечер.

Яська кухня. Снідання.

даних домагань Головної Ради Товариства делегати відбули ряд конференцій, перотрактатій і спільних засідань на Воевідських Комітетах Засівових, в результаті чого всього нині ось який є фактичний стан:

Поодинокі воеводи приступили до ведення засівової акції, як акції наскрізь урядової в далакб йдучою компетенцією Повітових Комітетів Засівових. Міністерство рільництва поручило Воевідствам переведення засівової акції під особистою відповідальністю воеводів з тим, що до дня 1. мая 1925 р. мають вони предположити Міністерству рільництва вирахування з розділу кредитів. Передаючи акцію воеводам, Міністерство рільництва не видало ніяких розпорядків дотично складу воевідських, повітових (старостинських) і громадських комітетів засівових. Воеводи одержали повну автономію і вільну руку, чи акцію кредитову переводити в натурі (в збіжж), чи в грошах. З кредитів на допомогу весняним засівам призначило Міністерство рільництва на львівське Воевідство 1,625,000 золотих, на тернопільське Воевідство 1,062,500 ал. і на станіславське Воевідство рівнож 1,062,500 ал.

Маючи — як вище сказано — повну автономію в переведенні засівової допомоги, поодинокі воеводи не ждучи на покликання воевідських засівових комітетів, завдаєгідь вівали підчинених собі старостів до підготовки розділу припадаючих на відносні повіти кредитів в той спосіб, що кредити розділювати мають старостинські комітети під проводом старостів, що в склад цих старостинських комітетів мають входити: 2 представники великої земельної посілости (в тім один представник посесорів) і 2 представники меншої власності, з тих один польської а другий української національності. За кредит можуть старатися всі господарі — без огляду на величину господарства — які не мають власного насіння ярих збіж і не є в можності в власних фондів насіння ті набути. Кожний з господарів має внести до староства окреме подання, а на забезпечення уділеної позички господарі мають зложити або солідарне зобов'язання довжне, підписане через всіх, яким уділено позичку, або векселі від поодиноких господарів з підписами двох ручителів. В розпорядках воеводів помінено зовсім справу покликкування громадських засівових комітетів як зовсім зайвих супроти того, що кредити уділяють повітові комітети.

(Додатчення буде.)

З французької політики.

Нова опозиція проти Ерріо.

Не так давно зорганізував у Франції примушений до уступлення президент республіки Мільтрн опозиційну партію проти уряду Ерріо і національної політики під назвою „національно-республіканської Ліги“, а вже повстала нова опозиційна партія, цим разом суто католицька. Зветься вона „національно-католицька федерація“. На чолі її став ген. Кастельно, герой недавньої війни. До часу створення федерації був він у французькому парламенті членом католицької Франції. У своїй промові на аборах федерації Кастельно заявив, що федерація об'єднує в собі 1,000,000 католиків. Всі католики

Франції мусять, на його думку, об'єднатися для безпощадної боротьби з протирелігійними фанатиками тим більше, що побіда католиків є підком можливою. Свого часу дух католицизму відіс побіду над протинниками такого калібру як Вісмарк.

Метою рлової партії є: збереження французького дипломатичного заступництва при Ватикані, спобода духовних орденів, свобода навчання та збереження обичаїв давніх Франціїю свого часу Альзаві та Льотарингії з нагоди їхнього приєднання до неї. Партія рішила взяти активну участь у сьогорічних громадських та департаментських виборах, що матимуть безперечно першорядне значіння, далакб більше від того, яке мали звичайно, бо викажуть, наскільки змінилися французькі політичні настрої та наскільки уряд і політика Ерріо ще популярні у Франції.

Хто досі не прислав ще коляди на „Рідну Школу“ — зробить це негайно, бо инакше не буде поміщений у виказі коляди на „Рідну Школу“, який Головна Управа УПУ-ва на днях складає по громадам і повітам і оголосить у часописах. — Сенція „Рідна Школа“ УПУ-ва. Ринок 10. II. пов.

Міжнародний Конгрес у справі реформи карної системи та в'язниць.

В серпні цього року збереться в Лондоні Міжнародний Конгрес, присвячений реформі карної права, а зокрема реформі в'язничої системи (la science pénitentiaire). Перший цього роду конгрес мав місце в 1872 р. також у Лондоні і від цього часу відбувалися ці конгреси з правдивою 5 літ у різних столичних містах Європи та у Вашингтоні. Від того часу датується постійна організація, яка поставила своїм завданням реформу метод карання провин. Називається вона Міжнародною Комісією В'язниць, та має своє центральне бюро в Женеві. Цьогорічний конгрес має в огляду на 50-літній час існування організації уважатися ювілейним та сподіваються, що на ньому зідуться усі держави та нації. Програма нарад має обіймати такі питання незвичайно важкі, з огляду криміналістики: 1) Індивідуалізація карі; значить неприміновання карі шаблонною, а при як найбільшій увазі на психічний та фізичний стан злочинця; 2) Питання так званої обмеженої відповідальності, яке до нині являється ще зовсім новим у наших карній праві; 3) Заведення так званих психічних лабораторій у в'язницях; 4) Примінення умовного засудження, і то як при малих, так і великих злочинах;

5) Класифікація та спосіб зайняття в'язнів;

6) Нагляд над особами, які були умовно засуджені або умовно звільнені від карі;

7) Вкінці одне з найбільших та найважчих питань кримінології, а саме превенція, себто питання про те, щоби всі засоби, способи та шляхи, якими держава та суспільство повинні запобігати злочинам; не допускати вже у самім зародку до творення кримінальних типів. Сюди належить спідідання державі і суспільству в опіці над покинутими або занедбанними дітьми (l'enfance abandonnée); спеціальне трактування в окремих, до цього

призначених школах злочинних та в нахилом до злочинства дітей (l'enfance coupable et délinquante), утворення окремих судів над дітьми, за прикладом деяких держав в Америці; безумовне відхилення молелечих злочинців від старости.

Як бачимо, програма нарад неабияк обширна і цікава. Як із цього огляду, так і тому, що на цій конгресі будуть без сумніву наступлені всі культурні пласи світа — уважаю, що і ми повинні зідателіть подбати про те, щоби бодай двох наших представників могло ваяти в ньому участь. Крім цього повинні би щодо цієї справи порозумітися наші університети, в Празі

Д-р Ярослав Олесницький.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Український університет.

„Слово польське“ повідомляє: Мін. Тутут підчас дводенного побуту в Кракові конференвав із політиками табору станіяків головно в справі утворення українського університету.

Недпумайське федерація?

Між 15. і 20. III. ц. р. буде в Букарешті конференція малої антанті. Головною справою порядку нарад конференції має бути наддунайська федерація. М. антанті займає, мабуть, протинне становище до цього проекту, бо і Югославія і Чехословацчина є проти економічної злуки з Австрією. Заразом Румунія хоче обговорити на конференції агітацію Габсбургів на Мадярошні.

Красін їде до Париза.

Підчас останнього побуту в Петрограді Красін заявив, що небагом поїде зі знавцями до Париза для розглянення согави царських довгів і пропущення французькому урядові радянських контрпропозицій. СРСР, відкидає визнання царських довгів, але готов з великими групами власників російських вартісних паперів заключити договір для значного зменшення суми довгів. Так зменшені довги сплатилося би на основі великого довгореченцевого кредиту.

Нандидат на каліфа.

„Ле Журналь“ довідуються з Каїра, що група впливових єгипетських музулманів рішиться висунути на загальнім музулманським конгресі кандидатуру Абдула Керіма на становище каліфа.

Англія не висилає амбасадора до Москви.

Відповідаючи в палаті громад на запит, Чемберлен заявив, що англ. уряд не вишле свого амбасадора до Москви в теперішніх умовах. Мін. пригадав, що в промові, виголошеній в жовтні м. р. зазначив був, що не думає, щоби наспіла вже хвиля робити нові заходи, але треба пильно стежити положення і поступати залежно від подій.

Бій з диверсантами.

В районі села Кривознаки відельського повіта 19. ц. м. патруль корпусу охорони границі зловел збройний бій з диверсійною патагою в силі 30 чол. Диверсанти були озброєні в кріса, ручні гранати і скоростріл. Напад відперли.

Протест фабрикантів зброї.

Власники приватних фабрик зброї Англії, Франції, Вельгії, Еспанії і Італії на зїзді в Паризі запропонували проти політики Союзу Народів, яка змагає до зборони виробу і торгівлі зброєю і доставля для загр. армій. В резолюції звертають делегатів увагу, що краї, які належать до С. Н. не можуть виробляти зброї, а краї, які не належать до С. Н. не вводять обмеження виробу зброї. Зїзд звертає увагу С. Н. на есентуальні наслідки такого стану річей.

